

ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

генерал-майор В.В. БАЛАБІН
“22” _____ 2013 р.

ПРОГРАМА
комплексного державного екзамену
курсантів четвертого курсу Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Напрямок підготовки: 6.030102 Психологія

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника Військового
інституту Київського національного
університету імені Тараса Шевченка з
навчальної роботи

полковник

“18”

В.Л. КИРИК
2013 р.

Розглянута та ухвалена на засіданні
Вченої ради Військового інституту
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Протокол № 3 від 21.11 2013 р.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вивчення навчальних дисциплін комплексного державного екзамену має за мету:

озброїти майбутніх офіцерів знаннями в галузі морально-психологічного забезпечення виконання різноманітних завдань життєдіяльності військ і сформувати вміння діагностування, психологічної підготовки, аналізу соціальних та психологічних явищ, попередження та розв'язання конфліктів; формувати навички та вміння діяльності офіцера-психолога щодо виховання особового складу підрозділу в умовах мирного та воєнного часу.

У результаті вивчення дисциплін курсанти повинні

знати:

- основні напрямки розвитку гуманітарної та соціальної сфери в Збройних Силах України;
- закономірності функціонування психіки військовослужбовців та психології військових колективів в умовах навчально-бойової діяльності;
- психологічну структуру малих груп, шляхи згуртування військових колективів; психологічний зміст та структуру військової майстерності;
- психологічні основи військової дисципліни, несення бойового чергування, вартової та внутрішньої служби, бойової діяльності, бойової та психологічної підготовки;
- теоретичні та методичні основи виховної роботи в Збройних Силах України;
- психолого-педагогічні основи організації та проведення занять з бойової та воєнно-ідеологічної підготовки;
- організаційну структуру Збройних Сил України, озброєння й бойову техніку видів Збройних Сил;
- організацію, озброєння та тактику дій підрозділів, частин і з'єднань армій іноземних держав, їх слабкі та сильні сторони;
- основні положення з організації, ведення, забезпечення бойових дій, бойове застосування підрозділів, частин та з'єднань;
- організацію та планування бойової підготовки, бойової та мобілізаційної готовності;
- основи організації й тактики дій підрозділів, частин та з'єднань родів військ.

Уміти:

- організовувати та проводити заходи за напрямками виховної роботи, здійснювати морально-психологічне забезпечення повсякденної та бойової діяльності;
- своєчасно прогнозувати, аналізувати, діагностувати соціальні, педагогічні та психологічні явища, попереджувати та розв'язувати конфлікти;
- аналізувати стан військової дисципліни та дисциплінарної практики та вживати відповідних заходів щодо її зміцнення;
- планувати виховну роботу у підрозділі;

- організовувати та проводити заняття з психологічної підготовки та індивідуально-виховну роботу;
- формувати моральні цінності та якості захисника Батьківщини;
- забезпечувати необхідні умови росту національної свідомості та самосвідомості у військовослужбовців;
- організовувати бойові дії підрозділів та управляти ними в різних видах бою;
- проводити заняття з тактичної підготовки.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

навчальної дисципліни “ВІЙСЬКОВА ПСИХОЛОГІЯ”

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Поняття “особистість” у військовій психології. Психологічна характеристика військовослужбовця. Психологічні теорії особистості. Основні фактори формування особистості військовослужбовця. Виховання як ведучий фактор формування особистості. Психологічна структура особистості військовослужбовця.

Пізнавальна сфера психіки військовослужбовця та її розвиток у військовій діяльності. Поняття та природа відчуття, сприйняття, уявлення, пам'яті, мови, уваги, мислення. Особливості й види відчуття. Властивості сприйняття. Види уваги, її властивості, стійкість, концентрація, об'єм, розподіл, перемикавання. Основні процеси пам'яті та їх сутність. Особливості прояву пам'яті у воїнів, командира. Мислення, його форми й операції. Сутність аналізу, синтезу, порівняння, абстракції, узагальнення, конкретизації, класифікації, систематизації. Мова військовослужбовця та її особливості. Особливості прояву психічних пізнавальних процесів у різних видах військової діяльності.

Емоційно-вольова сфера особистості військовослужбовця та її загартовування в умовах військової служби. Характеристика емоцій людини. Емоції та почуття. Особливості й форми прояву емоцій у різних видах військової діяльності, у бойовій обстановці. Психічний стан. Вплив психічного стану на діяльність і поведінку військовослужбовців. Природа та виявлення жаху в бойовій обстановці. Паніка та заходи для її запобігання. Методика вивчення та врахування психічних станів підлеглих. Воля, її взаємозв'язок з іншими психічними процесами і властивостями людини. Вольові дії. Вольові якості й психологічні умови їх формування у військовослужбовців. Активізація волі в бойових умовах. Воля офіцера і її вплив на вольові вчинки.

Ведучі психічні властивості особистості військовослужбовця та їх вплив на формування провідних рис захисника Батьківщини.

Темперамент. Типи вищої нервової діяльності та темперамент. Класифікація темпераментів та їх психологічна характеристика. Методика

виявлення та облік особливостей темпераментів у військовослужбовців у різних видах військової діяльності, в індивідуально-виховній роботі. Характер і темперамент. Характер і діяльність. Найважливіші риси характеру військовослужбовця. Пізнання, оцінка, облік характеру військовослужбовця в навчально-виховному процесі. Здібності. Задатки та здібності. Соціальна природа здібностей. Здібності та діяльність. Структура здібностей. Вивчення й облік здібностей військовослужбовців при підборі за фахом, при формуванні екіпажів та бойових обслуг. Розвиток здібностей у військовослужбовців у процесі військової діяльності.

Зміст понять "методологія", "методика" і "метод" психологічного дослідження. Класифікація основних методів психологічного дослідження особистості військовослужбовця. Процедура та технологія проведення психологічного дослідження. Етнічно-регіональні особливості військовослужбовців та їх врахування у вивченні та вихованні особового складу. Зміст практичної діяльності офіцерів-психологів щодо складання комплексної психологічної характеристики військовослужбовця.

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЯ ВІЙСЬКОВОГО КОЛЕКТИВУ

Генезис та розвиток малих груп, їх соціально-психологічні характеристики. Соціально-психологічні характеристики військового колективу. Сутність та основні елементи програми вивчення військового колективу, основні методи його дослідження. Колективний настрій, властивості, види колективних настроїв. Загальна характеристика традицій.

Соціально-психологічні явища військового колективу та особливості їх прояву. Характерні риси та особливості військового колективу. Динаміка розвитку військового колективу. Поняття "колектив" і "корпорація". Механізми міжгрупової та міжособистісної взаємодії. Особистісні соціально-психологічні феномени малої групи, військового колективу.

Потреби в спілкуванні та визнанні. Міжособистісні відносини в малих військових групах та колективах. Основні принципи взаємовідносин у військових колективах. Психологічна структура та особливості спілкування у військовому колективі. Функції спілкування військовослужбовців та методи його оптимізації. Соціально-психологічні умови формування статутних взаємин у військовому колективі.

Класифікація та аналіз методик дослідження соціальних явищ у військовому колективі: соціометрія, гомеостатичний метод, шкала прийнятності, вимірювання авторитету, метод узагальнення незалежних характеристик. Методика соціально-психологічних досліджень у військовому колективі. Методи вивчення соціально-психологічних явищ у військовому колективі. Соціометричний метод, його види й можливості.

РОЗДІЛ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МИРНИЙ ЧАС

Поняття соціалізації, соціально-психологічної адаптації та його категорії у військовій діяльності. Умови оптимальної адаптації військовослужбовця у військовому колективі. Чинники дезадаптації особистості молодого військовослужбовця. Методи та способи корекції поведінки дезадаптованих військовослужбовців.

Умови формування та виявлення акцентуації. Класифікація та аналіз методик дослідження акцентуації характеру. Типологія акцентуації характеру А. Лічко, К. Леонгарда. Типові форми соціалізації особистості. Типи особистості за рисами характеру. Типи акцентуацій за темпераментом.

Регуляція поведінки військовослужбовців. Поняття нормативної поведінки. Нормативна поведінка в умовах військово-професійної діяльності та її соціально-психологічна характеристика. Характеристика проявів девіантної поведінки. Шляхи й заходи психологічного супроводу військовослужбовців з ознаками відхильної поведінки. Психологічні підстави визначення в підрозділі групи посиленого психологічного впливу та особливості її психологічного супроводу.

Індивідуальна та групова психотерапія військовослужбовців, її загальна характеристика. Переваги та недоліки індивідуальної психотерапії в умовах військової діяльності. Групова психотерапія та сфера її застосування у військових підрозділах. Провідні методики індивідуальної та групової психотерапії.

Психологічна сутність морально-психологічного забезпечення бойової підготовки військ. Психологічна структура бойової майстерності, вимоги до неї. Система методів навчання та їх класифікація. Вибір методів навчання залежно від завдань, змісту й специфіки бойової підготовки. Психологічні умови підвищення ефективності бойової підготовки військовослужбовців.

Соціально-психологічна характеристика бойової готовності, діяльності щодо підтримання високого рівня бойової й мобілізаційної готовності. Динаміка ефективності діяльності військовослужбовця на бойовому чергуванні, під час вартової, гарнізонної та внутрішньої служби. Психологічні умови та засоби підвищення ефективності діяльності особового складу на чергуванні, якості несення бойового чергування, варті, внутрішньої служби.

Психологічна сутність понять "військова дисципліна" і "дисциплінованість". Соціально-психологічний аналіз стану військової дисципліни в підрозділі (частині). Психологічні умови порушень військової дисципліни. Дисциплінарна практика як провідний інструмент впровадження військової дисципліни. Психологічний зміст і значення заохочень та стягнень. Психологічна сутність методів опосередкованого виховного впливу на військовослужбовців.

РОЗДІЛ 4. КОНФЛІКТИ У ВІЙСЬКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ЇХ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Сутність, природа й особливості конфліктів у військовому середовищі. Міжособистісний конфлікт, його характеристика та види. Соціально-психологічний аналіз причин внутрішніх і міжособистісних конфліктів у військовому підрозділі.

Міжособистісний конфлікт як соціально-психологічне явище. Види міжособистісних конфліктів у військовослужбовців та шляхи їх вирішення. Етапи розвитку міжособистісного конфлікту та їх психологічний аналіз.

Діагностика конфлікту, його функції, стадії, визначення конфліктних зон у підрозділі. Стратегія та тактика розв'язування конфліктів в умовах військової діяльності. Заходи та засоби психокорекції. Сутність конфліктної ситуації.

Девіантна поведінка як головний чинник нестатутних взаємин. Система психологічних засобів виховної роботи офіцера-психолога щодо попередження та подолання нестатутних взаємовідносин між військовослужбовцями.

Сутність та природа внутрішньоособистісного конфлікту, його передумови перебіг і засоби його діагностики. Внутрішньоособистісний конфлікт як підґрунтя девіантної, делінквентної, суїцидальної поведінки. Технологія розв'язання внутрішньоособистісного конфлікту.

РОЗДІЛ 5. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ВІДБІР

Задачі та зміст психологічного професійного добору в Збройних Силах України. Види психологічного професійного добору та вимоги до них. Професіограма як відправний пункт професійного добору. Методи соціально-психологічного вивчення призовників, кандидатів на навчання у військові навчальні заклади. Психологічний зміст професійного добору військових фахівців.

Принципи оцінки професійної придатності. Поняття критеріїв, їх види, відбір та обґрунтування. Мета, зміст та напрямки військового професійного добору.

РОЗДІЛ 6. ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬК В БОЙОВИХ УМОВАХ

Види психічних станів особистості в бойовій обстановці. Негативні психічні стани військовослужбовця в бойових обставинах. Стрес, його сутність, стадії, наслідки. Види фрустрації. Стрес-фактори бою. Види психотравм військовослужбовців. Психологічні втрати: тимчасові й незворотні та їх вплив на морально-психологічний стан підрозділу. Методика діагностики психічних розладів військовослужбовців та визначення психологічних втрат.

Психологічний зміст та мета оцінки морально-психологічного стану особового складу противника. Етно-психологічна характеристика противника як джерело для визначення його переваг і вад. Вплив бойової обстановки на

моральний дух військ. Психологічні переваги: мета їх оцінки й порядок доведення до своїх військ. Психологічні вади особового складу. Методика оцінки морально-психологічного стану.

Напрямки та умови формування психологічної переваги своїх військ у бойовій діяльності.

Сутність та основні напрямки психологічної підготовки особового складу до бойових дій. Загальна, спеціальна та цільова психологічна підготовка та їх особливості та значення. Методи психологічної підготовки.

Сутність і зміст психологічної роботи в бойовій обстановці. Основні напрямки психологічного забезпечення бойових дій (операцій). Урахування сукупності стрес-факторів сучасного бою. Планування психологічного забезпечення бою. Пропозиції командирів щодо психологічного забезпечення бойових дій. Практичні заходи психологічної допомоги військовослужбовцям.

Основні напрямки психологічної роботи під час наступу, оборони та зустрічного бою. Основні стрес-фактори бою. Профілактична робота щодо попередження фобій, проявів паніки в бою. Спільне й відмінне у психологічному забезпеченні різних видів бою.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

навчальної дисципліни “ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ”

РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Зміст, структура й методика вивчення курсу. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами, що вивчаються.

Загальна характеристика системи виховної роботи в Збройних Силах України. Сутність, мета та завдання виховної роботи з особовим складом. Органи виховної та соціально-психологічної роботи. Загальна характеристика системи виховної роботи в Збройних Силах України.

Сучасний стан проблем виховної роботи у Збройних Силах України. Соціально-психологічні чинники життєдіяльності особового складу в підрозділі.

Завдання виховної роботи щодо оптимізації ЗСУ в нових умовах життєдіяльності. Шляхи розв'язання сучасних проблем виховної роботи в Збройних Силах України. Особливості роботи з персоналом в арміях зарубіжних країн.

Форми, методи та засоби виховної роботи. Методи виховної роботи та їх використання в роботі з особовим складом підрозділу

Методика планування виховної роботи в Збройних Силах України. Принципи планування виховної роботи в ЗСУ. Методика планування виховної роботи в підрозділі.

Офіцер як суб'єкт навчально-виховного процесу в підрозділі. Напрямки роботи офіцера у виховній роботі з підлеглими. Сутність і зміст індивідуально-

виховної роботи. Методи індивідуально-виховної роботи. Методика індивідуально-виховної роботи в підрозділі

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ І ВІЙСЬКОВО-СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Організація правового виховання в Збройних Силах України. Сутність правового виховання в Збройних Силах України. Завдання правового виховання в Збройних Силах України. Види правової відповідальності військовослужбовців. Кримінальна відповідальність за військові злочини. Матеріальна відповідальність військовослужбовців. Адміністративна відповідальність військовослужбовців.

Сутність гуманітарної та соціальної політики держави. Гуманітарна та соціальна політика в Збройних Силах України. Концепція гуманітарного та соціального розвитку в Збройних Силах України. Сутність демократичного цивільного контролю над військовою організацією й правоохоронними органами держави.

Військово-соціальна робота як важлива складова діяльності органів виховної та соціально-психологічної роботи в Збройних Силах України. Сутність військово-соціальної роботи. Напрямки військово-соціальної роботи у ЗСУ. Забезпечення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Моніторинг соціальних проблем, матеріальних і духовних потреб військовослужбовців. Організація контролю щодо доведення до військовослужбовців визначених законами соціальних пільг, прав та допомог.

Організація та проведення військово-соціологічних досліджень в Збройних Силах України. Військово-соціологічне дослідження як впливовий інструмент військово-соціальної роботи. Організація й проведення військово-соціологічного дослідження.

РОЗДІЛ 3. ВОЄННО-ІДЕОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА, ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, КУЛЬТУРНО-ВИХОВНА І ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА В ПІДРОЗДІЛІ

Організація воєнно-ідеологічної підготовки, інформаційно-пропагандистського забезпечення, культурно-виховної та просвітницької роботи.

Воєнно-ідеологічна підготовка як складова виховної роботи в підрозділі. Організація воєнно-ідеологічної підготовки у військовій частині. Методика оцінки результатів воєнно-ідеологічної підготовки в підрозділі. Методика підготовки та проведення заняття з воєнно-ідеологічної підготовки.

Організація інформаційно-пропагандистського забезпечення особового складу. Завдання та організація інформаційно-пропагандистського забезпечення особового складу. Організація протидії інформаційно-психологічному впливу негативної інформації на особовий склад. Методика

проведення суспільно-політичного, правового та військово-технічного інформування.

Організація культурно-виховної та просвітницької роботи. Завдання та організація культурно-виховної та просвітницької роботи. Військово-патріотична робота як пріоритетний напрямок виховної роботи. Методика проведення культурно-виховної роботи та організації дозвілля.

Використання активних методів навчання в організації воєнно-ідеологічної підготовки та інформаційно-пропагандистського забезпечення. Планування воєнно-ідеологічної підготовки та інформаційно-пропагандистського забезпечення у військовій частині.

РОЗДІЛ 4. МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВСЯКДЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ

Організація виховної роботи в підрозділі щодо зміцнення військової дисципліни. Соціально-психологічні основи військової дисципліни. Психологічна характеристика військової дисципліни. Соціально-психологічні чинники стану військової дисципліни в підрозділі.

Система роботи командного складу щодо зміцнення військової дисципліни та профілактики правопорушень. Системність як визначальний чинник ефективності роботи щодо зміцнення військової дисципліни в підрозділі.

Методика роботи командного складу щодо зміцнення військової дисципліни та профілактики правопорушень. Методика профілактики правопорушень. Методика аналізу стану військової дисципліни в підрозділі. Методика підведення підсумків стану військової дисципліни в підрозділі. Роль і місце індивідуально-виховної роботи в зміцненні військової дисципліни та профілактиці правопорушень

Морально-психологічне забезпечення занять із бойової підготовки. Роль, місце й сутність морально-психологічного забезпечення бойової підготовки. Основні напрямки, методи та засоби проведення морально-психологічного забезпечення бойової підготовки.

Морально-психологічне забезпечення виконання завдань вогневої підготовки. Морально-психологічне забезпечення в період підготовки до проведення стрільб. Морально-психологічне забезпечення в період проведення стрільб

Планування заходів морально-психологічного забезпечення бойової підготовки. Методика організації морально-психологічного забезпечення бойової підготовки.

Морально-психологічне забезпечення бойового чергування та служби військ. Морально-психологічне забезпечення бойового чергування. Зміст і завдання виховної роботи в організації внутрішньої служби. Завдання виховної роботи в процесі несення гарнізонної служби.

Організація виховної роботи в процесі несення вартової служби. Психологічний аналіз діяльності військовослужбовця під час несення вартової служби. Зміст і завдання виховної роботи під час виконання завдань вартової служби. Методика організації та проведення морально-психологічного забезпечення вартової служби.

РОЗДІЛ 5. МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ В БОЙОВИХ УМОВАХ

Морально-психологічне забезпечення в бойових умовах. Сутність, мета та зміст морально-психологічного забезпечення під час бойових дій. Основні напрямки морально-психологічного забезпечення дій особового складу підрозділу за бойових обставин.

Досвід морально-психологічного забезпечення бойових дій. Психологічні війни та операції як складові морально-психологічного забезпечення в арміях сучасних зарубіжних країн.

Психологічна підготовка особового складу підрозділу до бойових дій. Особливості сучасної війни та їх вплив на психіку військовослужбовця. Мета, зміст й етапи психологічної підготовки особового складу підрозділу до бойових дій.

Методика планування й організації морально-психологічного забезпечення бойових дій особового складу підрозділу заступником командира підрозділу з виховної роботи. Методика роботи заступника командира підрозділу з виховної роботи щодо протидії морального та психологічного впливу противника

Організація проведення морально-психологічного впливу на війська та населення противника. Організація й методика морально-психологічного забезпечення основних видів бою. Морально-психологічне забезпечення наступу й оборонних дій. Морально-психологічне забезпечення маршу та зустрічного бою

Морально-психологічне забезпечення підготовки миротворчих підрозділів і персоналу в ЗСУ. Завдання миротворчих підрозділів згідно з міжнародними зобов'язаннями України. Досвід діагностики та корекції психологічних наслідків участі військовослужбовців у бойових діях.

РОЗДІЛ 6. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Актуальні проблеми виховної роботи Збройних Сил України на сучасному етапі розвитку Збройних Сил України. Перспективи соціального та гуманітарного розвитку Збройних Сил України. Підвищення вимог до рівня професіоналізму як визначального напрямку оптимізації виховної та соціально-психологічної роботи у військах.

Особливості організації та проведення військово-соціальної роботи на сучасному етапі розвитку Збройних Сил України. Завдання виховної роботи в умовах комплектування Збройних Сил України за контрактом.

Проблема взаємодії Збройних Сил України з арміями зарубіжних країн в питаннях морально-психологічного забезпечення діяльності військ. Сучасні інформаційні технології і проблема формування позитивного іміджу Збройних Сил України в країні та світі. Проблема взаємодії Збройних Сил України з арміями зарубіжних країн в питаннях інформаційно-пропагандистське забезпечення.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ навчальної дисципліни “ТАКТИКА”

ТЕМА 1. ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Основні положення Воєнної доктрини. Призначення, організація і склад ЗС України. Призначення і склад видів ЗС України. Основи сучасного загальновійськового бою. Сутність, характерні риси і вимоги до сучасного загальновійськового бою. Сили і засоби сучасного бою.

ТЕМА 2. ОСНОВИ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗОВАНИХ (ТАНКОВИХ) ПІДРОЗДІЛІВ

Організація, озброєння і бойова техніка механізованих підрозділів. Тактико-технічні характеристики основних зразків озброєння і бойової техніки. Основи бойового застосування механізованих підрозділів (відділення, взвод) в обороні. Загальні положення. Побудова оборони механізованого відділення, взводу. Ведення оборонного бою механізованим відділенням (танком), взводом. Основи бойового застосування механізованих підрозділів (відділення, взвод) в наступі. Загальні положення наступу. Бойовий порядок взводу в наступі. Взвод, відділення, танк в наступі. Порядок нанесення тактичної обстановки на робочу карту. Вивчення умовних позначень для нанесення тактичної обстановки на робочу карту.

ТЕМА 3. ОСНОВИ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗОВАНИХ (ТАНКОВИХ) ПІДРОЗДІЛІВ

Бойові документи з управління військами. Види бойових документів і вимоги, що до їх оформлення. Бойовий наказ, бойове і попереднє розпорядження їх зміст і порядок оформлення. Порядок ведення робочої карти. Вогневі можливості механізованих (танкових) підрозділів. Умови, що впливають на вогневі можливості механізованих (танкових) підрозділів. Методика оцінки вогневих можливостей. Розробка картки вогню відділення, танку. Складання картки вогню відділення, танку. Оцінка вогневих можливостей механізованого відділення, танку. Розробка схеми вогню механізованого взводу в обороні. Оцінка вогневих можливостей механізованого (танкового) взводу. Робота командира механізованого взводу при організації оборонного бою поза зіткнення з противником. Порядок і зміст роботи

командира механізованого взводу щодо організації оборони. Прийняття рішення командиром механізованого взводу, його оформлення на робочій карті. Розробка та оформлення бойового наказу командира механізованого взводу та доведення його до підпорядкованих підрозділів. Управління механізованим взводом в ході ведення оборонного бою.

ТЕМА 4. ДІЇ МЕХАНІЗОВАНОГО ВЗВОДУ (ВІДДІЛЕННЯ) НА КОНТРОЛЬНО-ПРОПУСКНОМУ ПУНКТІ (СПОСТЕРЕЖНОМУ ПОСТІ) ПІД ЧАС УЧАСТІ У МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ

Дії механізованого взводу (відділення) на контрольно-пропускному пункті (спостережному пості) під час участі у миротворчих операціях. Завдання, які покладаються на миротворчі сили та способи їх виконання. Призначення, види, обладнання, розташування та завдання які покладені на контрольно-пропускний пункт та спостережний пост. Бойова готовність контрольно-пропускного пункту та спостережного поста. Порядок використання сили та затримання порушників. Патрулювання у зоні відповідальності. Робота командира механізованого взводу (відділення) при організації дій на контрольно-пропускному пункті (спостережному пості) під час участі у миротворчих операціях. Взвод на КПП. Денний патруль. Нічне патрулювання. Охорона бази миротворчих сил.

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ І ОЗБРОЄННЯ МЕХАНІЗОВАНОГО (ТАНКОВОГО) БАТАЛЬЙОНУ

Організаційна структура, озброєння і бойова техніка механізованого батальйону на БМП. Організаційна структура, озброєння і бойова техніка механізованого батальйону на БТР. Організаційна структура, озброєння і бойова техніка танкового батальйону.

ТЕМА 6. УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ТА ЧАСТИНАМИ

Управління підрозділами та частинами. Сутність управління та вимоги до нього. Завдання штабів і вимоги до їх роботи. Порядок і зміст роботи командира з прийняття рішення. Робота штабу із збирання й вивчення даних обстановки.

ТЕМА 7. МЕХАНІЗОВАНІ (ТАНКОВІ) ПІДРОЗДІЛИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК В ОБОРОНІ

Механізовані (танкові) підрозділи в обороні. Загальні положення. Підготовка оборони. Ведення оборони. Управління підрозділами батальйон (рота) в обороні. Порядок і послідовність роботи командира підрозділу під час прийняття рішення на оборону. Бойовий наказ командира батальйон (рота) на оборону. Робота командира по організації і веденню оборонного бою. Доповідь вихідної обстановки. Доповідь вихідної обстановки. Прийняття рішення

командиром батальйону на оборону. Відпрацювання наказу командиром батальйону на оборону. Доповідь рішення командиром батальйону на оборону.

ТЕМА 8. МЕХАНІЗОВАНІ (ТАНКОВІ) ПІДРОЗДІЛИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК У НАСТУПІ

Основи організації і ведення наступу механізованих (танкових) підрозділів. Основи організації наступу. Побудова бойового порядку та завдання, які призначаються підрозділам у наступі. Вогневе ураження противника. Ведення наступу механізованими (танковими) підрозділами. Управління підрозділами (батальйон, рота) в наступі. Порядок і послідовність роботи командира підрозділу під час прийняття рішення на наступ. Зміст бойового наказу командира підрозділу на наступ. Робота командира батальйону з організації наступального бою. Вивчення і відпрацювання на карті вихідної обстановки і завдань батальйону на наступ. Доповідь вихідної обстановки і висновків із з'ясування завдання та оцінки обстановки. Доповідь рішення командира батальйону на наступ. Постановка завдань підрозділам на наступ.

ТЕМА 9. ПЕРЕСУВАННЯ І РОЗТАШУВАННЯ НА МІСЦІ ПІДРОЗДІЛІВ І ЧАСТИН

Розташування на місці. Район розташування підрозділів на місці. Інженерне обладнання районів. Організація сторожової і безпосередньої охорони. Марш, його цілі, види й умови здійснення. Побудова похідного порядку. Нормативи маршу. Організація похідної охорони. Дії підрозділів в районі розміщення і на марші. Усвідомлення задачі, прийняття рішення на здійснення маршу. Встановлення задачі підлеглим. Управління підрозділами в ході здійснення маршу. Нанесення на робочу карту елементів бойового порядку під час здійснення маршу та розташування в районі зосередження.

ТЕМА 10. ОРГАНІЗАЦІЯ, ОЗБРОЄННЯ ПІДРОЗДІЛІВ РОДІВ ВІЙСЬК СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗС УКРАЇНИ

Організація, озброєння та бойові можливості артилерійських підрозділів Сухопутних військ ЗС України. Організація озброєння та бойова техніка артилерійських дивізіонів 2С1, 2С3, реактивного артилерійського дивізіону «ГРАД», протитанкового артилерійського дивізіону. Бойові можливості та бойовий порядок підрозділів артилерії під час виконання завдань. Основи бойового застосування, організаційно-штатна структура, бойові можливості зенітного ракетно-артилерійського дивізіону.

ТЕМА 11. БОЙОВА І МОБІЛІЗАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ І ЧАСТИН ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Бойова і мобілізаційна готовність ЗСУ. Визначення бойової та мобілізаційної готовності. Ступені бойової готовності. Мобілізаційна робота, яка проводиться в підрозділах.

ТЕМА 12. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗВ'ЯЗКУ ТА СКРИТОГО УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКАМИ В ПІДРОЗДІЛАХ І ЧАСТИНАХ

Основи організації зв'язку в підрозділах і частинах. Організація радіозв'язку в радіомережах і на радіонапрямах. Організація проводового зв'язку. Радіообмін, вимоги до ведення радіопереговорів. Склад, призначення та можливості вузла зв'язку. Робота з переговорними таблицями, таблицями сигналів та кодовою картою. Організація скритого управління військами. Роль значення і вимоги, які висуваються до СУВ. Документи кодового зв'язку. Призначення, загальні принципи побудови таблиць. Способи кодування топографічних карт.

ТЕМА 13. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ ВІЙСЬК

Забезпечення бойових дій військ. Цілі та види бойового забезпечення. Основні завдання що вирішує кожний вид бойового забезпечення. Основні завдання, що вирішує технічне забезпечення. Основні завдання, що вирішує тилове забезпечення. Склад, призначення та можливості групи інженерного забезпечення та роти РХБ захисту. Склад, призначення та можливості ремонтно-відновлювального батальйону. Склад, призначення та можливості батальйону матеріального забезпечення.

ТЕМА 14. РОЗВІДКА – ОСНОВНИЙ ВИД БОЙОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Види, роль і визначення воєнної розвідки. Вимоги, які висовуються до неї. Цілі, задачі і об'єкти тактичної розвідки. Способи її ведення. Розвідувальні підрозділи та розвідувальні органи які виділяються в частинах та з'єднаннях. Задачі розвідки в основних видах бою. Організація і ведення розвідки в основних видах бою. Збір, вивчення, узагальнення даних про противника. Нанесення ситуації на робочу карту. Доповідь начальника розвідки з оцінки противника.

ТЕМА 15. ІНЖЕНЕРНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Призначення інженерних загороджень та вимоги до них. Види протипіхотних та протитанкових загороджень. Подолання інженерних загороджень. Типи протитанкових та протипіхотних мін армій провідних країн світу. Тактико-технічні характеристики ПТ і ПП мін армій провідних країн світу. Засоби виявлення і знешкодження мін. Інженерне обладнання і маскування

позицій і районів розташування підрозділів СВ. Розташування, призначення та послідовність зведення інженерних споруд. Укриття для особового складу, озброєння та бойової техніки. Маскування інженерних споруд.

ТЕМА 16. ОРГАНІЗАЦІЯ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВА ТЕХНІКА ПІДРОЗДІЛІВ, ЧАСТИН ТА З'ЄДНАНЬ АРМІЇ США І ФРН

Загальна характеристика ЗС США, призначення, склад. Організація озброєння *мпб (тб)* СВ США. Мотопіхотні (танкові) підрозділи в різноманітних видах бою. Загальна характеристика збройних сил ФРН, їх склад. Організація озброєння *мпб (тб)* ФРН. Мотопіхотні (танкові) підрозділи в наступі і обороні. Структура, організація, завдання Північно-Атлантичного союзу та стандарти НАТО. Організація та структура НАТО. Мета та завдання НАТО. Стандарти НАТО.

ТЕМА 17. ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ТА ДІЇ ЧАСТИН І ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МИРОТВОРЧОЇ ОПЕРАЦІЇ

Загальні положення щодо миротворчих операцій. Підготовка частин і підрозділів до участі в миротворчій операції. Дії частин і підрозділів у складі миротворчих сил під час проведення миротворчої операції. Робота командира роти (батальйону) з організації дій підрозділів у складі миротворчих сил. Доповідь вихідної обстановки. Прийняття рішення командиром батальйону у складі миротворчих сил. Управління діями підрозділів у складі миротворчих сил.

ТЕМА 18. ДІЇ МЕХАНІЗОВАНИХ (ТАНКОВИХ) ПІДРОЗДІЛІВ В СКЛАДІ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОГО УГРУПОВАННЯ (ЗВУ) ПО ЛОКАЛІЗАЦІЇ І НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Склад, основні завдання і спеціальні способи бойових дій батальйонних тактичних груп. Підготовка бойових дій батальйонної тактичної групи. Особливості ведення бойових дій батальйонною тактичною групою. Дії *бтг* на етапі припинення збройного конфлікту. Нанесення вихідних даних обстановки на робочу карту командира *бтг*. Доповідь вихідної обстановки. Доведення бойових завдань підрозділам *бтг* щодо блокування і ліквідації НЗФ. Дії *бтг* по прикриттю державного кордону. Нанесення вихідних даних обстановки на робочу карту командира *бтг*. Доповідь вихідної обстановки. Доведення бойових завдань підрозділам *бтг* щодо ведення дій по прикриттю держкордону. Здійснення контролю щодо підготовки командирів і підрозділів *бтг* до бою по прикриттю державного кордону.

III. ЛІТЕРАТУРА

Література з навчальної дисципліни “Військова психологія”

Основна література:

1. Балашова С.П., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р. Практичний курс військової психології: навчальний посібник. Частина 1. – К.: КНУ імені Т.Шевченка, 2011. – 216 с.
2. Балашова С.П., Кирик В.Л., Лисюк С.Г. Основи психології та педагогіки: Навчально-методичний посібник для курсантів ВВНЗ.- К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 158с.
3. Ягупов В.В. Військова й соціальна психологія: Навчальний посібник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2000. – 522с.
4. Ягупов В.В. Військова психологія: Підручник. – Київ: Тандем, 2004. – 656с.

Додаткова література:

1. Військові статuti Збройних Сил України. К.: Варта, 2004.
2. Указ Президента України від 12.01.04 № 28 “Концепція гуманітарного і соціального розвитку у ЗСУ”.
3. Указ Президента України від 04.09.98 № 981 “Концепція виховної роботи в Збройних Силах та інших військових формуваннях України”.
4. Наказ Міністра оборони України від 26.04.11 № 223 “Про затвердження Інструкції про порядок організації і проведення військового (флотського) стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів (слухачів, студентів) вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів”.
5. Наказ Міністра оборони України від 07.08.13 № 542 “Про введення посад та структурних підрозділів по роботі з особовим складом у Збройних Силах України”.
6. Наказ Міністра оборони України від 19.04.97 № 11 “Про зміцнення військової дисципліни в Збройних Силах України”.
7. Наказ МОУ від 05.05.99 № 142 “Про затвердження Концепції МПЗ підготовки та ведення операцій (бойових дій) ЗСУ”.
8. Наказ МО України від 12.03.12 № 132 “Про затвердження Інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України”.
9. Наказ МОУ від 15.05.12 № 325 “Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України”.
10. Наказ МОУ від 29.06.10 № 336 “Про затвердження Положення про організацію військово-соціологічних, соціально-психологічних та психологічних досліджень у Збройних Силах України”.
11. Інструкція з організації вивчення індивідуально-психологічних якостей військовослужбовців, що прибули до військової частини для відбуття строкової служби в Збройних Силах України. Затверджено начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем ЗСУ 16.09.09.

12. Директива Головнокомандувача Повітряних Сил ЗСУ від 19.02.05 № Д-2 “Про організацію індивідуально-виховної роботи з особовим складом Повітряних Сил ЗСУ”.
13. Методичні рекомендації командирам, штабам, органам з гуманітарних питань щодо профілактики та попередження суїцидальних проявів серед військовослужбовців. Методичний посібник. Генеральний штаб ЗСУ. К.: 2004.
14. Психологічна робота у підрозділі. Методичний посібник. Генеральний штаб ЗСУ. К.: 2004.
15. Система роботи військового психолога щодо забезпечення військової дисципліни. Методичний посібник. Генеральний штаб ЗСУ. К.: 2005.
16. Балашова С.П., Кирик В.Л., Лисюк С.Г. Основи психології та педагогіки: Навчально-методичний посібник для курсантів ВВНЗ. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 158 с.
17. Кубіцький С.О., Черняк А.І., Дубровинський Г.Р., Васильєв С.П. Основи загальної та військової психології і педагогіки: Навчальний посібник. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2006.

Література з навчальної дисципліни
“Теорія і методика виховної роботи”

Основна література:

1. Безбах В.Г. Теоретичні основи морально-психологічного забезпечення діяльності Збройних Сил України. К: ВІКНУ, 2008 . – 56 с.
2. Виховна робота у Збройних Силах України: підруч. / [А.О. Кобзар, О.В. Копаниця, В.М. Грицюк та ін.]; за аг. Ред.. Б.П. Андресюка. – Чернівці: Місто, 2011. – 408 с.
3. Ягупов В.В. Морально-психологічне забезпечення: Курс лекцій. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 349с.

Додаткова література:

1. Конституція України. К.; 2006.
2. Військові статuti Збройних Сил України. К.: Варта, 2004.
3. Указ Президента України від 12.01.04 № 28 “Концепція гуманітарного і соціального розвитку у ЗСУ”.
4. Указ Президента України від 04.09.98 № 981 “Концепція виховної роботи в Збройних Силах та інших військових формуваннях України”.
5. Про Збройні Сили України від 06.12.91 № 1994 12. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 9.
6. Про оборону України: Закон України від 06.12.91 № 1932 12. Відомості Верховної Ради України, 1992. № 9.
7. Біла книга 2012: Збройні Сили України (англійська та українська версія).
8. Біла книга 2011: Збройні Сили України (англійська та українська версія).

9. Стратегічний оборонний бюлетень України
10. Наказ Міністра оборони України від 06.02.13 № 78 “Про затвердження Концепції ідеологічної роботи у Збройних Силах України”.
11. Наказ Міністра оборони України від 14.06.13 № 401 “Про затвердження Інструкції з організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України”.
12. Наказ Міністра оборони України від 20.03.13 № 188 “Про затвердження Інструкції з організації воєнно-ідеологічної підготовки у Збройних Силах України”.
13. Інструкція щодо особливостей організації та ведення ідеологічної роботи у Збройних Силах України. Затверджена заступником начальника Генерального штабу Збройних Сил України 26.04.13.
14. Наказ Міністра оборони України від 19.04.97 № 11 “Про зміцнення військової дисципліни в Збройних Силах України”.
15. Наказ Міністра оборони України від 31.12.99 № 412 “Про оголошення кодексу честі офіцера Збройних Сил України”.
16. Наказ МОУ від 05.05.99 № 142 “Про затвердження Концепції МПЗ підготовки та ведення операцій (бойових дій) ЗСУ”.
17. Наказ начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 29.10.05 № 166 “Положення про Раду сержантів у ЗСУ”.
18. Наказ МО України від 12.03.12 № 132 “Про затвердження Інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України”.
19. Наказ МОУ від 15.05.12 № 325 “Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України”.
20. Наказ МОУ від 29.06.10 № 336 “Про затвердження Положення про організацію військово-соціологічних, соціально-психологічних та психологічних досліджень у Збройних Силах України”.
21. Типова система роботи керівного складу Збройних Сил України щодо зміцнення військової дисципліни та правопорядку. Затверджена начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України 02.07.10.
22. Наказ Міністра оборони України від 08.06.10 № 295 “Про затвердження Концепції військово-патріотичного виховання у Збройних Силах України”.
23. Наказ Міністра оборони України від 03.06.11 № 306 “Про затвердження Інструкції з організації правової підготовки у Збройних Силах України”.
24. Система роботи органів військового управління, командирів (начальників) щодо зміцнення військової дисципліни та правопорядку серед військовослужбовців військової служби за контрактом. Затверджена начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України 15.04.11.
25. Наказ начальника Генерального штабу Головнокомандувача ЗСУ від 29.11.10 № 193 “Про стан організації роботи з сержантським (старшинським) складом ЗСУ та шляхи її вдосконалення”.
26. Директива МОУ від 26.12.06 № Д-57 “Про організацію культурно-виховної, просвітницької роботи та дозвілля військовослужбовців, членів їх сімей,

- працівників ЗСУ”.
27. Директива Головнокомандувача Повітряних Сил ЗСУ від 19.02.05 № Д-2 “Про організацію індивідуально-виховної роботи з особовим складом Повітряних Сил ЗСУ”.
 28. Методичні рекомендації командирам військових частин (підрозділів) щодо організації профілактики порушень статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями. Методичний посібник. Генеральний штаб ЗСУ. К.: 2003.
 29. Система роботи військового психолога щодо забезпечення військової дисципліни. Методичний посібник. Генеральний штаб ЗСУ. К.: 2005.
 30. Безбах В.Г., Клименко В.С., Щербінін О.М. Керівні документи з питань організації виховної та соціально-психологічної роботи у ЗС України. Електронний посібник. К.: ВІ КНУ, 2009. <http://www.mil.univ.kiev.ua>

Література з навчальної дисципліни “Тактика”

Основна література:

1. Военна доктрина України.
2. Довідник з Протиповітряної оборони. – Київ: МО України, Харків: ХВУ, 2003. – 368 с.
3. Основні напрями реформування та розвитку Збройних Сил України на період до 2017 р
4. Противовоздушный бой. Ф.К. Неупокоев М. 1989
5. Тактика: підручник / В.В. Вішняков, Г.А. Дробаха, А.А. Каленський, Є.Б. Смірнов – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – 735с.
6. Тактична підготовка солдата, механізованого відділення і взводу: Навчально-методичний посібник / Мірошніков С.В., Каленський А.А., Шворов С.А., Сморгчов А.Б., Присяжнюк В.А. – К.: Видавництво географічної літератури «Обрії», 2008. – 128с.

Додаткова література:

1. Алексеев А. Анализ боевого применения авиации США в ходе операции "Решительная сила" – Ел. ресурс. – Режим доступу: <http://attend.to/commi>
2. Бойовий статут Сухопутних військ, ч. II, МОУ.
3. Бойовий статут Сухопутних військ, ч. III, МОУ.
4. Горшков А. Высокоточное оружие в операции «Свобода Ираку» // Независимое военное обозрение – 2004 - № 18, С. 6.
5. Єрмошин М.О., Федай В.М. Боротьба в повітрі: Навчальний посібник. – Х.: ХВУ, 2004.
6. Підручник “Тактика” (рота, батальйон), МОУ, Од. інс. СВ., 1997 р.
7. Сокут С. Афганистан: хроника боевых действий // Независимое военное обозрение – 2001 - № 41, С. 5.

8. Стрельников В.К. Средства воздушно-космического нападения противника и их характеристика как целей для войск ПВО. – Харьков: ВИРТА ПВО, 1988. – 413 с.
9. Тактика ВПВО "Основы боевого применения частей родов войск ПВО" КВИРТУ 1987г.
10. Тактика радіотехнічних військ. Курс лекцій// За ред. Ю.І. Рафальського. – Харків: Харківський університет Повітряних Сил, 2005. – 117
11. Ткаченко В.І., Даник Ю.Г., Дробаха Г.А., Карпенко В.І., Пащенко Р.Е., Смірнов Є.Б. Теорія і техніка протидії безпілотним засобам повітряного нападу. Застосування і перспективи розвитку. Виявлення малопомітних засобів повітряного нападу. – Харків: ХВУ, 2002. – 220 с.

Розглянута та ухвалена на спільному засіданні кафедри військової педагогіки та психології і кафедри загальновійськових дисциплін, протокол № 5 від 28.11.2013 р.

Начальник кафедри військової педагогіки та психології

Начальник кафедри загальновійськових дисциплін

полковник С.П. ВАСИЛЬЄВ
 “ ___ ” _____ 2013 р.

полковник В.К. ШВАБ
 “ ___ ” _____ 2013 р.

Розглянута та ухвалена на засіданні Вченої ради військового гуманітарно-лінгвістичного факультету, протокол № ___ від __.12. 2013 р.

Начальник військового гуманітарно-лінгвістичного факультету
 полковник

Ю.В.ДУЛІЧ

“ ___ ” _____ 2013 р.